

SÄLLSKAPET FÖR SVENSK POSTHISTORISK DOKUMENTATION

SSPD

AKTUELLT OM

POSTHISTORIA

Nr 15, 2020

Innehåll

Förord	sid 5
Våra rakstämplar <i>Sven-Börje Ewers</i>	sid 6
Posten i Östersjön under Krimkriget <i>Göran Persson</i>	sid 14
Svensk valutakontroll 1939-1957 <i>Staffan Karlsson</i>	sid 24
Frimärken som frankering – en återblick de senaste 50 åren <i>Lars Wester</i>	sid 30
Svåra isvintrar för postföringen mellan Sverige och Finland 1870-1900 <i>Erik Hamberg</i>	sid 41
Svenska frankostämplarna, m/26, 1924-1944 <i>Gunnar Dahlstrand</i>	sid 44
Några postala konsekvenser av fransk-tyska kriget 1870/71 på postförbindelserna mellan Sverige och Frankrike <i>Rikard Azelius</i>	sid 51
Kristiden 1914-1919 <i>Jan-Olov Edling</i>	sid 58
Svensk post-filateli, år 1975 till ca 2002 <i>Giselher Naglitsch</i>	sid 69

Redaktionsgrupp:

Staffan Karlsson, Per Gustafson och Giselher Naglitsch

Bearbetning, bildbehandling och layout:

Giselher Naglitsch

Förlag:

Sällskapet för Svensk Posthistorisk Dokumentation (SSPD)
c/o Giselher Naglitsch, Neptunusbacken 1, 195 55 Märsta

© SSPD och författarna

Tryck:

PP TRYCK, Märsta, 2020

ISBN 978-91-519-6718-9

Pärmvinjetten med postryttaren härstammar från flygbladet "Unpartheyisches Urtheil über den Neuen Friedens-Currier", 1674, arkivblad i: Rudolf Freytag, Post und Zeitung. *Archiv für Postgeschichte in Bayern, 1928-30, s. 30.*

Förord

Jag sitter en regnig oktoberdag detta corona-år och känner ett stort nöje i att få presentera ett nytt nummer av Aktuellt om Posthistoria. Nummer 15 av AoP är klart att lämnas till tryckeriet, för att snart skickas ut i frimärkta brev till alla medlemmar i SSPD, Sällskapet för Svensk Posthistorisk Dokumentation.

Mycket är sig olikt detta år. Vi kan inte ha ett boksläpp på Postmuseum, som har varit brukligt under så lång tid. Och vi kan inte ha någon Posthistorisk Dag, där författarna skulle ha presenterat sina bidrag. Men i väntan på ”bättre tider” har många posthistoriker ägnat mera tid än vanligt åt sina samlingar och sin forskning. Många är ivriga att åter få komma till arkiven och Postmuseum, för att hitta nya rön eller få bekräftelse på det de redan tycker sig veta. Det bådär gott för kommande nummer av denna skriftserie som tog sin början år 1986.

Som redaktör vill jag framföra mitt tack till alla författarna. Det har varit ett nöje att samarbeta med er. Jag har lärt mig mycket nytt på vägen med detta nummer som spänner över 200 år, från för-filateli till post-filateli.

Sven-Börje Ewers visar med sin artikel om *Våra rakstämplar från 1819* att ”gamla ämnen” fortfarande kan bjuda på nya upptäckter, värda att undersöka och dokumentera. Lars Wester och Giselher Naglitsch visar med sina artiklar *Frimärken som frankering – en återblick de senaste 50 åren* respektive *Svensk post-filateli, år 1975 till ca 2002*, att även det som skett i relativ närtid snart är historia. Femtio år är faktiskt lång tid. Tid som behöver dokumenteras för att inte falla i glömska. Under dessa år har frimärkena – grunden till uppkomsten av filatelin – kommit alltmer i skymundan. Men uppsatserna visar att det finns mycket relaterad modern postal dokumentation att samla, studera och dokumentera. Gunnar Dahlstrands studie *Svenska frankostämplat m/26, 1924-1944* visar att frimärkena redan för hundra år sedan hotades av ny teknik. Göran Persson och Rikard Azelius visar i sina artiklar, *Posten i Östersjön under Krimkriget* respektive *Några konsekvenser av fransk-tyska kriget 1870/71 på postförbindelserna mellan Sverige och Frankrike*, hur kreativitet kunde lösa behovet av postföring. Staffan Karlssons *Svensk valutakontroll* och Jan-Olov Edlings *Kristiden 1914-1919* visar hur posten involverades i att lösa landets bristsituationer under två världskrig. *Svåra isvintrar för postföringen mellan Sverige och Finland 1870-1900*, av Erik Hamberg, visar att även väder och vind medför utmaningar för posten som måste lösas.

Mycket av det som skrivits i detta nummer handlar om dramatiska skeenden och kriser och hur dessa löstes. I grunden är det positiva berättelser. De visar att vi människor löser problemen. Bredden i dessa berättelser visar att svenska posthistoriker har mycket att berätta, som är värt att fästa på pränt och tryckas med färg på gott papper – inte bara virvla runt i molnet.

Märsta i oktober 2020
Giselher Naglitsch